

سنگ کیسه صفرا

کد رسانه : Plt-Shafa-115-001

تهیه و تنظیم: واحد آموزش، بگانی و ارتقاء سلامت

می رود. بعد از درمان غیر جراحی معمولاً سنگها عود می کنند.

درمان خوراکی از بین برنده سنگ- داروهایی از اسیدهای صفراوی ساخته شده اند که برای از بین بردن سنگها استفاده می شوند. داروی یورسودیول و چنودیول برای سنگهای کلسترولی کوچک بهتر عمل می کنند. ممکن است درمان ماهها تا سالها برای از بین بردن تمامی سنگها ضرورت پیدا کند. هر دو دارو باعث اسهال خفیف می شوند و چنودیول می تواند موقتاً سطح کلسترول خون و آنزیمهای کبدی را افزایش دهد.

درمان تماسی از بین برنده سنگ- این روش تجربی شامل تزریق مستقیم دارو به داخل کیسه صفرا برای از بین بردن سنگ است. داروی متیل تربوتیل اتر می تواند برخی سنگها را در عرض یک تا ۳ روز از بین ببرد اما این دارو باید بسیار به دقت استفاده شود چرا که یک داروی بی هوشی دهنده قابل اشتعال است و می تواند سمی باشد. این روش در بیماران دارای سنگهای کلسترولی علامت دار کلسیفیه نشده تجربه شده است.

آیا داشتن کیسه صفرا ضروری است ؟

کیسه صفرا عضوی است که افراد می توانند بدون آن زندگی کنند. از دست دادن آن حتی نیازی به تغییر دادن رژیم غذایی ندارد. وقتی که کیسه صفرا برداشته می شود، صفرا از طریق مجاری کبدی به خارج از کبد و به درون مجرای صفراوی مشترک جریان می یابد و به جای ذخیره شدن در کیسه صفرا مستقیماً به داخل روده کوچک می رود.

< درمان اندوسکوپیک :

اگر سنگهای صفراوی در مجاری صفراوی باشند، پزشک ممکن است از (ای آر سی پی ERCP) برای تعیین محل سنگها و برداشتن آنها پیش از جراحی یا در حین آن استفاده نماید.

- در ای آر سی پی، بیمار یک اندوسکوپ را (که لوله ای انعطاف پذیر، دراز و چراغ دار است و به یک کامپیوتر و نمایشگر تلویزیونی متصل است) فرو می دهد. پزشک اندوسکوپ را به معده و سپس به درون روده هدایت می کند. سپس ماده رنگی خاصی را تزریق می نماید که به طور موقت مجاری دستگاه صفراوی را رنگی می نماید. سپس مجرای صفراوی مبتلا تعیین محل می شود و از وسیله ای روی اندوسکوپ برای قطع مجرا استفاده می شود. سنگ در یک سبد کوچک گیر انداخته شده و به وسیله اندوسکوپ بیرون آورده می شود.

- گاهی، در فردی که جراحی برداشت کیسه صفرا شده است، چند روز، چند هفته چند ماه یا حتی سالها پس از جراحی سنگی در مجاری صفراوی تشخیص داده می شود. معمولاً ای آر سی پی دو مرحله ای برای برداشت این سنگ موفق عمل می کند.

< درمان غیر جراحی :

درمان غیر جراحی در موقعیتهای خاصی (مثلاً زمانی که بیمار مشکلی پزشکی خاصی که نیاز به پیشگیری از جراحی داشته باشد) استفاده می شود و فقط برای سنگهای کلسترولی به کار

کیسه صفرا چیست ؟

کیسه صفرا کیسه ای کوچک است که در زیر کبد قرار گرفته و صفرا تولید شده در کبد در آن نگهداری می شود. این کیسه در پاسخ به غذایی که ما می خوریم، مخصوصاً غذاهای پرچرب، مقداری صفرا را از طریق مجاری صفراوی به داخل روده کوچک می ریزد و نقش بسیار مهمی در هضم و جذب چربی های غذایی بر عهده دارد.

سنگ کیسه صفرا چیست ؟

سنگهای کیسه صفرا وقتی تشکیل می شوند که مایع ذخیره شده در کیسه صفرا تبدیل به قطعاتی از مواد جامد (شبهه سنگ سخت شده) می گردد.

صفرا حاوی آب، کلسترول، چربی ها، نمکهای صفراوی، پروتئین ها و بیلی روبین است. نمکهای صفراوی با چربی ترکیب می شوند و بیلی روبین به صفرا و مدفوع رنگ زردی می دهد. اگر مایع صفرا حاوی میزان زیادی کلسترول، نمکهای صفراوی یا بیلی روبین باشد در شرایط خاصی می تواند به شکل سنگ سخت گردد. سنگ های کیسه صفرا در اندازه ها مختلفی موجوداند و می توانند به کوچکی یک شن و یا به بزرگی یک توپ گلف باشند. تعداد سنگ های کیسه ی صفرا متغیر است و ممکن است یک یا چند عدد باشد.

انواع سنگ صفرا :

◀ **سنگهای کلسترولی :** معمولاً زرد-سبز هستند - به طور اولیه از کلسترول سخت شده ساخته می شوند - رایج ترین نوع سنگ های صفراوی بوده و حدود ۸۰ درصد سنگهای صفراوی را شامل می گردند.

◀ **سنگهای رنگدانه ای :** کوچک و تیره ای هستند که از بیلی روبین ساخته می شوند.

علت تشکیل سنگ های صفراوی :

- **سنگهای کلسترولی :** زمانی تشکیل می شوند که صفرا حاوی میزان زیادی کلسترول، میزان زیادی بیلی روبین یا نمکهای صفراوی ناکافی است یا وقتی که کیسه صفرا به دلایل دیگر آنگونه که باید تخلیه نمی شود.

- **سنگهای رنگدانه ای :** علت آنها روشن نیست و بیشتر در افرادی که دچار سیروز، عفونت مجاری صفراوی و اختلالات خونی ارثی مانند کم خونی داسی شکل (که در آن بیلی روبین زیادی تشکیل می گردد) هستند تشکیل می شود.

- **سایر عوامل :** چاقی، هورمون استروژن، نژاد، جنسیت، سن داروهای پایین آورنده سطح کلسترول، دیابت، کاهش وزن سریع و روزه داری از عوامل دیگر ابتلا به دیابت می باشد.

چه کسانی در معرض خطر سنگهای صفراوی هستند؟

زنان، افراد بالای ۶۰ سال، افراد دارای اضافه وزن، افرادی که به سرعت یا به میزان زیادی وزن کم می کنند، زنان حامله، استفاده از درمان جایگزین هورمونی یا قرصهای ضد بارداری در زنان.

علائم :

حمله سنگ صفراوی اغلب به دنبال مصرف یک غذای چرب اتفاق می افتد و می تواند در شب رخ دهد.

✿ درد ثابت در ناحیه بالایی شکم که به سرعت افزایش می یابد و از ۳۰ دقیقه تا چند ساعت طول می کشد

✿ دردی مابین دو کتف ، درد زیرکتف راست

✿ عدم تحمل غذاهای چرب (به صورت عود کننده) - نفخ شکم
سوءهاضمه - تهوع و استفراغ - آروغ زدن - قولنج - دفع گاز

✿ تب و لرز - زرد شدن رنگ پوست یا سفیدی چشم

✿ مدفوع سفالی رنگ

تشخیص :

بسیاری از سنگهای صفراوی به خصوص سنگهای خاموش تصادفی در حین انجام آزمایش برای یک مشکل دیگر کشف می شوند.

روشهای تشخیصی شامل :

◀ آزمایشات خونی

◀ سونوگرافی

◀ ام آر آی

◀ ای آر سی پی ERCP

◀ کوله سنتی گرافی

درمان :

بیشترین راه درمان سنگهای صفراوی علامت دار جراحی است. (سنگهای صفراوی بدون علامت معمولاً نیازی به درمان ندارند.) به این نوع جراحی کوله سیستکتومی گفته می شود. بیشترین جراحی کوله سیستکتومی لاپاراسکوپی نامیده می شود.

◀ لاپاراسکوپی :

در این روش جراح چند برش کوچک بر روی شکم می دهد و وسیله جراحی را داخل می کند و یک دوربین ویدئویی بسیار کوچک درون شکم قرار داده می شود که یک نمای بسته از اندامها و بافتها را به جراح می دهد. جراح در حالیکه به نمایشگر نگاه می کند از این وسایل برای جدا کردن دقیق کیسه صفرا از کبد، مجاری و سایر ساختمانها استفاده می کند. سپس مجرای کیسه ای بریده می شوند و کیسه صفرا از طریق یکی از برشهای کوچک بیرون آورده می شود. از آنجا که ماهیچه های شکمی در حین جراحی لاپاراسکوپی بریده نمی شوند، بیماران درد و عوارض کمتری نسبت به جراحی با استفاده از برش بزرگ از طریق شکم دارند.

